



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. II. De Promissione ficta Sponsorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

nicandi; & cum voluntate donandi, verbi gratia librum, stare potest voluntas illum comburendi. Ratio a priori est, quia per promissionem datur jus ad rem; potest autem dari jus ad rem, quin detur res ipsa, imo cum voluntate prava non dari illam.

Neque dicas cum D. Th. 2. 2. quaest. 88. art. 1. Ad votum requiri propositum faciendi, cum promissio ex tali proposito procedat. Nam D. Th. loquitur de voto, & promissione, ut licite, & honeste, non vero ut solum valide fiant.

ARTICULUS II.

De Promissione ficta Sponsalium.

- I. *Promissio ficta non sufficit ad valorem sponsalium. Ea tamen in foro externo parit obligationem, non quidem naturalem, sed civilem.*
- II. *Ficte promittens ad quid tenetur in foro conscientiae?*
- III. *Quid, si ficte promittens Virginitatem desloravit sub spe matrimonii? Quod si quis consanguineam desloravit vere promittendo absolute matrimonium, num teneatur dispensationem petere, & stare promissis?*
- IV. *Num possit pecunia damnum compensare huiusmodi deslorator, si sit notabiliter dignior? At quid si ea fuerit corrupta, & non disparis conditionis.*
- V. *An possit ficte promittens negare coram iudice promissionem, quando non tenetur vi illius ad matrimonium.*
- VI. *Si quis notabiliter dignior ficte matrimonium promittit Berte, sed cum iuramento, num illam teneatur ducere ratione iuramenti?*
- VII. *Quid, si tale iuramentum non con-*

firmet, sed solum comiuetur promissionem?

VIII. *Et quid, si tam promissio sit ficta, quam iuramentum?*

I. **D**iximus, promissionem fictam, seu exterius factam sine animo promittendi, aut se obligandi, non sufficere ad valorem sponsalium, cum vere non pariat obligationem: Etenim obligatio sponsalium provenit ex sola voluntate promittendi. Certum tamen est, quod promissio illa ficta in foro externo aliquam pariat obligationem, non naturalem, sed civilem, videlicet non ortam a natura, sed a Republica, & a Principe humano.

II. Quæritur propterea primo, Ad quid tenetur in foro conscientiae, qui ficte matrimonium promisit?

Respondeo, & dico; Qui ficte promittit matrimonium sceminae non repromittenti, peccat quidem venialiter mentiando, sed secluso damno, quod sequitur, ne sub veniali quidem tenetur eam ducere. Ita Sanch. disp. 10., Ledefin., Perez contra Vasq. Ratio est, quia neque tenetur ratione promissionis, cum fuerit ficta; Neque ratione injuriæ; non enim habetur in casu nostro contractus onerosus, unde inferatur alteri injuria; Neque tenetur ratione damni, cum supponamus, nullum inde sequi damnum; ergo quamvis peccaverit venialiter mentiando ficte promittens alteri non repromittenti, non per hoc tenetur, ne sub veniali quidem, stare promissis, utpote fictis.

Dico secundo; Ficte promittens matrimonium alteri repromittenti peccat graviter contra iustitiam. Ita communiter. Ratio est, quia in quolibet contractu utrinque oneroso lex iustitiæ præscribit, ut uterque serio contractat; Aliter altera pars graviter dect-

pe-

peretur, eique gravis injuria fieret, dum dolo induceretur ad se obligandum; quod certe non faceret, si sciret alterum fidei permittere. Si tamen ex urgenti causa quis fidei promitteret, Verbi gratia, ad vitandum scandalum, vel ob metum mortis, &c., tunc sane non peccaret graviter sic mentiendo, immo nec venialiter, si uteretur æquivocatione.

Dico tertio; Fidei promittens matrimonium alteri repromittenti non solum peccat mortaliter contra justitiam, sed etiam tenetur contrahere matrimonium; nec satis est, damnum illatum alia via refarcire. Ita communiter cum Ledesm. contra Molin., & Perez disp. 2. sect. 2. Ratio est, quia quamvis non teneatur contrahere matrimonium ratione promissionis, utpote fictæ, tenetur tamen ratione injuriæ irrogatæ; etenim cum violaverit justitiam ficto consensu, tenetur ponere verum consensum, & veram promissionem matrimonii, ut injustitiam auferat. Nec satis est pecunia, verbi gratia, satisfacere; quia non satisfieret in eadem specie debiti; Sicut enim qui furatus est, verbi gratia, equum, tenetur illum, si potest, restituere, ex *leg. 2. ff. si certum petatur*; nec satisfacit compensando pecuniis damnum illatum; ita qui peccavit contra justitiam non ponendo veram promissionem matrimonii, tenetur ex justitia illam ponere; quæ posita, tenetur deinde etiam ex justitia contrahere matrimonium promissum.

Neque dicas cum Perez, quod licet peccaverit contra justitiam in intentione, non tamen in executione, cum nullum supponatur damnum irrogasse. Nam contra est, quia maximum damnum est, quod una pars tantum (videlicet quæ vere promissum) obligetur ad matrimonium, ad arbitrium alterius, altera vero pars,

quæ fidei promissum, ad matrimonium non obligetur.

III. Infertur ex dictis primo, quod qui fidei matrimonium promissum, & sub ea spe defloravit Virginem, teneatur eam ducere; nec satis sit, quod damno deflorationis satisfaciat constituendo dotem. Ita Sanch. disp. 10. contra Perez, & Bonac. Ratio est, quia justitia commutativa exigit non solum, ut reddatur æquale, sed idem numero ex justitia debitum.

Infertur secundo ex Sanch. loc. citat. idem dicendum, quamvis promissio non fuerit mutua, sed vir promittat matrimonium Bertæ, si consentiat in deflorationem, & ipsa consentiat. Hic enim est perfectus contractus utrinque onerosus; nam Virgo consentit in deflorationem, ut tu obligeris absolute ad matrimonium; in omnibus autem contractibus utrinque onerosis, in quibus intervenit, facio, ut facias, vel do, ut des, quilibet tenetur ex justitia ponere verum consensum. Dubitatur acriter, Num teneatur petere dispensationem, & ad Matrimonium obligetur, qui consanguineam, aut aliter impeditam defloravit sub spe Matrimonii illud promittens absolute, nulla facta mentione de petenda dispensatione?

Respondeo, Sanchez apud Croix lib. 3. p. 2. n. 317. cum aliis negare; quia cum talis promissio matrimonii absolute facta sit de re illicita, non obligat; unde satis est in tali casu, quod damnum deflorationis aliter compensetur. At Lugo disp. 12. de Just. num. 54. verius docet, quod teneatur; quia promittens matrimonium implicite obligat se ad tollenda impedimenta; Sicuti si Religiosus promittat alteri decem, implicite obligat se ad petendam licentiam a suo Prælo.

IV. Quæritur secundo; Utrum quando vir est notabiliter dignior, si fidei promissum matrimonium Bertæ, & sub

ea spe illam defloravit, teneatur eam ducere, an possit pecunia satisfacere?

Respondeo cum eodem Sanch., non teneri ad illam ducendam. Ratio est, quia vel Berta cognoverat excessum dignitatis viri, vel non; Si cognoverat, jam ipsa voluit decipi; Credere enim debebat virum adeo disparem fide promissurum; Si vero non noverat, neque tenetur ducere, sed satisfacit dando justum pretium. Ratio est, quia neque tenetur ratione promissionis, ut patet, cum fuerit ficta; neque ratione injustitiae, seu injuriae illatae, non ponendo consensum obligatorium, quia justitia obligat tantum ad ponendum aequale, & non superexcedens; in casu autem nostro consensus obligatorius feminae, & consensus viri notabiliter dignioris non sunt consensus aequales; pluris enim aestimatur consensus viri notabiliter dignioris, ut patet; ergo talis vir non tenetur ex justitia ponere verum consensum: Sicuti fide promittens meretrici valde superfluum in sui Corporis pretium, injustus quidem est decipiendo, non tamen ex justitia tenetur habere consensum reddendi, nisi aequale. Quare potest deflorator in casu nostro satisfacere pecuniis pro damno illato.

Hinc infert probabiliter Sanch. contra Palud., & Cordub., & alios apud Croix num. 70., quod fide promittens matrimonium feminae corruptae, quamvis sit parae conditionis cum illa, & haec sub ea spe tradiderit corpus, non teneatur illam ducere, sed possit alia via injuriam compensare; quia illam ducere est longe majus, & superexcedens, quam sit copula, quam offert femina corrupta; Nisi tamen talis femina esset bonae famae, infamiamque contraheret ex copula, ob quam non posset alteri aequalis conditionis nubere, tunc enim teneretur illam ducere.

Sed probabiliorem censeo cum Croix sententiam Palud., & aliorum, quod teneatur illam ducere; cum nec detur disparitas inter contrahentes, nec fraus ex parte feminae intercesserit. Et quamvis copula ab ea oblata sit longe minus, quam illam ducere; at ea non solum obtulit copulam, sed etiam obligavit se ad matrimonium ad arbitrium viri; ergo pariter debet vir ex justitia se obligare ad illam ducendam, ut habeatur in contractu aequalitas.

V. Dubitatur hic; An quando fide promittens non tenetur ad matrimonium, possit rogatus a Judice negare promissionem?

Respondet Sanch., & Croix de Sponsalibus num. 66. quod possit; ne si fateatur promissionem, (cum defectum intentionis probare nequeat) ad matrimonium cogatur. Ratio autem, cur id possit, est, quia responsio isthaec in tali casu non esset restrictio pure mentalis, & consequenter nec mendacium, sed esset ad mentem interrogantis: Juxta enim interrogatum promiserit, ita ut teneatur eam ducere; Quare si neget promississe, non mentitur. Hinc Navar. apud eundem Sanch. dicit, quod rogatus a Judice non protulerit ea verba, Accipio te in meam, possit juramento negare, quod ea dixerit, si fide ea protulit; Et Covar. cum aliis docet, interrogatum a Judice, num revera acceperit nummos, quos revera non debet restituere, possit jurare, se non recepisse; quia non recepit, ita ut teneatur tunc solvere. Sylvest. etiam V. *Mendacium* quaest. ultim. dicit, Clericum rogatum a Custodibus, num aliqua portet, ob qua ad gabellam solvendam compellatur, posse juramento negare, intelligendo se nihil portare, ita ut gabellam debeat. Ad-ditque Sanch., non solum posse negari promissionem datam, quando est cer-

certa causa non implendi illam, sed etiam quando est probabilis iudicio prudentium; potest enim jurare, se non promississe, ita ut teneatur, quia innixus opinioni probabili potest tuta conscientia se non obligatum existimare. Equidem tamen in expositione thes. 26. proscripta ab Innoc. XI. loquendo de restrictione non pure mentali, ac de æquivocatione, admittendam censui in similibus casibus, data causa sufficienti, restrictionem non pure mentalem; ita scilicet ut responsio ad mentem interrogantis vera sit, quamvis circumscriptis circumstantiis videatur falsa: Addiditamen, longe majorem causam requiri ob reverentiam Numini debitam, ut hujus formæ restrictionibus non pure mentalibus juramentum superaddatur.

VI. Queritur tertio; An quando vir est notabiliter dignior, & fide promittit feminæ matrimonium juramento firmante promissionem, teneatur saltem ratione juramenti illam ducere, si sub ea spe desloravit?

Respondeo, Sot., Cajet., & alios affirmare: Sicut enim qui fide promittit solvere usuras, & jurat, teneatur solvere, non ratione promissionis, sed vi juramenti, ut omnes fatentur; Ita in casu nostro. Et ratio a priori videtur esse, quia juramentum obligat, etiam si non cadat in promissionem; sed in simplicem assertionem faciendi aliquid.

Verum Perez disp. 3. sect. 5., Sanch. lib. 1. disp. 5., & alii docent oppositum; quia quoties promissio non obligat, nec obligat juramentum in illa promissione fundatum. Quod patet in casu ab omnibus admisso: Si quis enim promittat alteri sub juramento matrimonium, & alter repudiet promissionem semel acceptatam, certe promittens, cum non teneatur amplius ad matrimonium ratione promissionis repudiata, nec tenetur ra-

tione juramenti confirmantis promissionem. Et ratio a priori est, quia quando principalis obligatio non subsistit, corrumpitur etiam obligatio accessoria, ex Regula *Cum principalis ff. de Regulis juris*: etenim ablato fundamento corrumpitur id, quod in eo fundatur; atqui in casu nostro juramentum fundatur in promissione, & per juramentum tantum asseritur ponendum id, ad quod vi promissionis ille tenetur; ergo quando obligatio orta a promissione est nulla, pariter nulla erit obligatio juramenti confirmantis promissionem.

VII. Ad id, quod objicitur, respondeo, juramentum solvendi usuras non confirmare promissionem, sed illam comitari; & idcirco obligat: Nam qui id jurat, non jurat ponere solutionem usurarum, ad quam vi promissionis obligatur, sed simpliciter jurat solvere usuras; ergo ad solutionem obligatur, non vi promissionis, sed juramenti: At in casu nostro qui promissionem matrimonii confirmat juramento, tantum jurat ponere matrimonium, ad quod vi promissionis obligatur; ergo si vi promissionis obligatur ad matrimonium, nec vi juramenti obligabitur. Si tamen juramentum non esset confirmans promissionem, sed illam comitans, ut est juramentum solvendi usuras, concedo equidem, quod independentem a promissione obligaret: Regulariter tamen in sponsalibus juramentum solet promissionem confirmare; & idcirco communiter docent, quod si quis promittat alteri matrimonium sub juramento, illo repudiante promissionem semel acceptatam, nec promissio, nec juramentum obliget.

VIII. Quod si non solum promissio, sed etiam juramentum sit fictum, seu præstitum sine animo jurandi; (quamvis id non liceat ex propositione 25. damnata ab Innoc. XI.)

illud ex motivo religionis non obligat, ut communiter etiam Doctores docent; cum non sit verum iuramentum; Quicquid sit, An aliquando obligaret ex iustitia, quia contrahentes ex iustitia tenentur parem obligationem subire; unde si quis vere juraret matrimonium cum æquali contrahere, & alter fecte tantum juraret sine ulla causa excusante, certe ad matrimonium non ex religione, sed ex iustitia teneretur.

ARTICULUS III.

De Promissione mere interna nubendi facta sive homini, sive Deo per Votum.

- I. Promissio matrimonii facta homini, si sit mere interna, non obligat.
- II. In quo differat propositum a promissione mere interna?
- III. Votum nubendi solum per accidens potest esse obligatorium.
- IV. Quandonam obligat votum nubendi ad vitandum periculum incontinentiæ?
- V. Quid si quis voveat causam pietatis ducere Bertam pauperem? Num in tali casu voveantur duo per modum plurium, an per modum unius?
- VI. Votum nubendi sine animo consummandi utrinque emissum, per se loquendo, est irritum.
- VII. Nequit utrinque emitti votum nubendi, precise ad finem recipiendi gratiam propriam Sacramenti matrimonii sine animo consummandi.

I. **P**otest quis promittere alteri actu mere interno matrimonium, in quo casu licet certum sit non contrahi sponsalia, dubium tamen est, an aliqua ex tali promissione consurgat obligatio, ut ea distinguatur a mero proposito? Dubium

etiam hic est, an promissio matrimonii facta non homini, sed Deo, hoc est votum nubendi cum Berta, sit validum, & obligatorium? Videtur enim non esse de meliori bono.

Quaritur itaque primo; An promissio mere interna facta homini ullam obligationem inducat?

Respondeo, neque jure civili, neque naturali ullam obligationem inducere: non jure civili, ut omnes concedunt; quia jus civile exigit acceptationem, ut promissio obliget: Neque jure naturali, ut communius docent cum Perez contra Molin. tom. 2. disp. 260. Ratio est, primo quia promissio consistit in locutione, seu affirmatione, qua quis alteri suam fidem offert, ut constat ex communi usu, & intelligentia; hoc autem non habetur in promissione mere interna; Secundo, quia communior sententia cum Sanch., & Less. docet, promissionem, ut obliget, debere esse acceptatam, idque provenire non solum ex jure civili, ut diximus, sed etiam naturali; Tum quia obligatio inter homines, quæ habetur ex promissione, non nascitur nisi mutuo duorum consensu; Tum etiam, quia adhuc promissio facta Deo non obligat, si ab ipso non acceptetur, ut si fit de rebus indifferentibus, nedum malis; Tum demum a priori, quia cum promissio fiat in favorem promissarii, includit tacitam illam conditionem, si scilicet acceptatur; beneficia enim non conferuntur invitis. Verum quidem est, quod promissiones factæ Civitati, vel ad causas pias non requirant acceptationem, ut obligent; quia hoc jure civili statutum est, ex *leg. 3. ff. De pollicitationibus*; in favorem enim Civitatis, & causæ piæ decernitur, ut non possit ad libitum revocari talis promissio ante acceptationem; sed decernitur etiam, ut promittens in tali casu non teneatur solvere, antequam petatur a pro-